

70. Wł. Mickiewicz do J. I. Kraszewskiego 29 XI 1866 Rkp. BJ 6520 k. 99-100.

[Tłumaczenie:]

[k. 99r]

Kraków, 29 listopada 1866

Rajska 28

Drogi Panie,

Nieco zmieniłem trasę mej podróży i z Pragi udałem się do Krakowa, gdzie pan Langie¹ łaskawie zaoferował mi gościnę. Mieszkańcy Galicji z upodobaniem stwierdzają pewne obudzenie życia politycznego i cieszą się z poprawy sytuacji, która już się dokonała lub właśnie się dokonuje. Jeśli chodzi o mnie, słowa z Pańskich listów często stoją mi w głowie.

Księgarze wyślą mi swoje książki w depozyt i zajmą się rozpowszechnianiem „Biblioteki Ludowej”². Wszędzie każdy zadaje sobie podstawowe pytanie: czy Kraszewski niebawem przyjedzie? Bardzo tutaj na Pana czekają, każdy ma nadzieję, że przyspieszy Pan przebudzenie tej wielkiej śpiącej królowej, której armata z Sadowej³ nie zdołała wytrącić z odrętwienia. Pomników polskiej przeszłości, których tutaj jest pełno, nie można oglądać bez ścisku w sercu – tak bardzo przypominają pompejańskie ruiny.

Muszę Panu zacytować, dla [k. 99v] Pańskiej rozrywki, napis, który Piotr Moszyński⁴ zamieścił na dole mapy Benedeka⁵:

O sercu świadczy Gdów 1846 r.

*O głowie Königrätz 1866 r.*⁶

Mam nadzieję, że otrzymał Pan *L'Histoire populaire de Pologne*⁷.

¹ Karol Jan Nepomucen Langie – zob. list nr 68.

² „Biblioteka Ludowa Polska” – zob. list nr 27.

³ Czyli Austrii, która poniosła klęskę w bitwie pod Sadową (niem. Königgrätz) 3 VII 1866 r., decydującym starciu w wojnie prusko-austriackiej; zob. również list nr 41.

⁴ Piotr Stanisław Moszyński (1800-1879) – zesłaniec, kolekcjoner, filantrop, radca pierwszej autonomicznej rady miasta Krakowa w 1848 r.

⁵ Ludwik (Lajos) August von Benedek – zob. list nr 41.

⁶ Aluzja do kariery wojskowej Benedeka: w bitwie pod Gdowem, 26 II 1846 r., odniósł zwycięstwo nad powstańcami krakowskimi (i, prawdopodobnie, jego żołnierze ocalili pokonanych przed samosądem chłopów); dwadzieścia lat później w bitwie pod Sadową (niem. Königgrätz) poniósł sromotną klęskę.

⁷ *Histoire populaire de Pologne*, par Adam Mickiewicz, publiée avec préface, notes et chapitre complémentaire par Ladislas Mickiewicz, impr. Noblet, lib. Hetzel, Paris 1867.

Ktoś, kogo tutaj spotkałem, opowiedział mi, że jeden z Duninów⁸, powołując się na swe pokrewieństwo z ofiarą z Boulogne⁹, otrzymał od Napoleona III posadę w dyplomacji. Czyni to projekt, o którym trochę gawędziliśmy, mniej prostym, choć wciąż wydaje mi się praktyczny. Mam do Pana prośbę. Przesłano mi listy na *poste restante* do Drezna. Czy byłby Pan na tyle dobry i poprosił, by mi je przekazano do Lwowa, dokąd się udaję? Zobaczyłem, że Czesi [k. 100r] są bardzo nastawieni przeciwko Węgom. „Wszystko byłoby dobrze, Panie, jak powiedział Palacki¹⁰ do Franciszka Józefa¹¹, gdyby dwie rasy nie usiłowały uciskać innych ras Cesarstwa: niemiecka i madziarska”.

Pomnik mojego ojca został odsłonięty w gronie rodzinnym 26 listopada¹². Napisano mi z Paryża, że jeszcze nie otrzymano biskupiego¹³ *approbatur*¹⁴, które ma zastąpić przedmowę do nowego wydania *Psalterza* Kochanowskiego¹⁵.

Proszę przyjąć, drogi Panie, najczulsze pozdrowienia od wszystkich tu obecnych i serdeczny uścisk dłoni

od szczerze Panu oddanego

Władysława Mickiewicza

⁸ Stanisław Dunin-Sułgostowski (1839-1919) – ziemianin, dyplomata, wicekonsul francuski w Peszcie za czasów Trzeciego Cesarstwa (ok. 1870 r.).

⁹ Anastazy Dunin (1802-1840) – powstaniec listopadowy, adiutant Józefa Dwernickiego, uczestnik próby zamachu stanu – wyprawy Ludwika Napoleona Bonaparte (później cesarza Napoleona III) na Boulogne-sur-Mer, podczas której zginął.

¹⁰ František Palacký (1798-1876) – czeski polityk i historyk, nazywany „ojcem narodu czeskiego”, zwolennik austrosławizmu, uczestnik Zjazdu Słowiańskiego w 1848 r.

¹¹ Franciszek Józef I (1830-1916) – cesarz austriacki od 1848 r.; w 1867 r. przekształcił Austrię w monarchię austro-węgierską.

¹² Chodzi najprawdopodobniej o medalion wykonany przez Antoine’a-Augustina Préaulta na grób Adama Mickiewicza w Montmorency – zob. list nr 59.

¹³ Abp Mieczysław Ledóchowski – zob. list nr 66.

¹⁴ Dośł. *pozwała się* (łac.) – zezwolenie na druk.

¹⁵ Jan Kochanowski, *Psalm*y – zob. list nr 41.